

NAŠ DOM

„Vrli Slovenci: Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike.“ A. M. Slomšek.

Izhaja vsak drugi četrtek. Naročniki „Slov. Gospodarja“ ga dobivajo zastonj. Posebej naročen velja s poštnino vred eno krono za celo leto. Posamezne številke veljajo 4 h. — Naročnina se pošilja na upravištvo „Našega Doma“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Za oglasila se plačuje od navadne vrstice (petit), če se enkrat natisne, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Ne moledujmo za svobodo, z junaškim delom si jo priborimo!

Minuli so časi, ko so se smatrali za prave ljudi le gospodje, grofje in baroni, a kmet in delavec le za sužnja, živino malo boljše vrste. V zgodovini čitamo, da so še l. 1848. nekateri plemenitaši mislili, da se človek začneja še le z baronom; kar je pod baronom, ni za drugega nego za delo brez vseh pravic. Gradovi na naših gričih so priče naše nekdanje sužnosti, bede in trpljenja naših pradedov. Toda nekdanj ponosni gradovi ležijo v razvalinah, suženjskih verig ni več na naših rokah; dandanes je vsak človek, grajščak ali kmet, svoboden državljani v svobodni državi. Vsak ima svoje pravice, naj si bo le delavec, ki živi od danes do jutri.

Ali ko smo dobili svobodno državo, vlado s poslanci, so znali gospodje skrbeti za svojo kožo, dočim si prosti človek kljub vsej svobodi ni znal veliko pomagati. Zato vidimo, kako se gospodom, grajščakom in meščanom še vedno dobro godi, a kmet in delavec še je v vedni nevarnosti za svoj obstanek, ker jih gospodje izrabljajo ter se mastijo z njih žulji. Gospodje si prisvajajo vedno več pravic, a kmetom jih krajšajo ter jim nalagajo vedno več dače. Tako bi

gospodje zopet radi gospodarili, a kmet in delavec naj bi jim služila. Dočim so našim pradedom pleli biče grajščaki po gradovih, delajo sedaj istotako naši narodni nasprotniki po uradih in po mestih, ki živijo od naših žuljev. Ko je slovenski kmet začel to uvidevati, so hitro naši nasprotniki ustanovili „Štajerca“, da bi ga z njim še nadalje držali v zaslepljenosti, da bi jim i nadalje služil in hlapčeval kakor nekdanj grajščakom. A bilo je že prepozno. Slovenski kmet je že preizobražen, da bi se še enkrat podal v gospodsko sužnost: on hoče biti na svoji zemlji svoj gospod. Da pa dobimo to svobodo, se moramo bojevati proti premoči naših nasprotnikov. Naj oni ostanejo pri svojih pravicah, a naj nam pustijo naše. Mi nočemo več, da bi nam oni kruh rezali, ker tako dobimo le drobtinice iz njih bogate mize. Tudi ni upati, da bi nam oni prostovoljno odstopili to bogato mizo, ki smo jo jim mi pripravili, ampak potrebno je, da mi z junaškim delom prebijemo premoč tujcev v naši deželi s tem, da se potegujemo vedno in povsod za svoje pravice. Z moledovanjem in prosičenjem pri naših nasprotnikih ne bomo ničesar dosegli, svoboda se mora priboriti s tem, da se postavimo na lastne noge.

Kako se naj to godi, pove vam sledečih „Deset narodnih zapovedi“.

Deset narodnih zapovedi.

1. Spoštuj in ljubi svoj narod iz dna svojega srca vse dni svojega življenja.
2. Ne zatajuj nikdar svoje narodnosti niti doma niti v javnosti.
3. Uklanjaj se vedno narodni disciplini.
4. Brani in ljubi svoje narodne voditelje.
5. Ljubi svoj mili slovenski jezik, ne ubijaj ga s tem, da se ga ne poslužuješ in ne zahtevaš slovenskega uradovanja in slovenskih uradnikov, notarjev, sodnikov i. t. d. Vsa ta mesta bi lahko imeli tvoji lastni sinovi, katerim z napačnim ravnanjem odjemlješ kruh, prodajaš svoj rod in sebe v sužnost.
6. Ne delaj sramote milemu narodu s surovim obnašanjem, vedi se ob vsaki priliki možato in odločno.
7. Podpiraj vedno svoje rojake-trgovce, obrtnike, zdravnike, odvetnike itd. Drugače pomagaš zatirati svoj narod, rediš gada na svojih prsih, ki te skuša s svojim strupom na vse veke pokončati.
8. Ne sovraži svojega brata, Slovenec je kakor ti, četudi je v mišljenju kaka razlika. Medsebojni prepir naj popolnoma izgine s slovenskih tal.
9. Ne oziraj se po dekletih nasprotne narodnosti, ker ako bo kedaj tvoja žena, boš ti njen rob, tvoji otroci pa narodne izdajice.

Možatost.

V nekem velikem mestu je bilo. Mlad mož, dostojno oblečen, stopal je po ulicah. Na obrazu mu je bila brati skrb in žalost. Bil je trgovski potnik, ki je popustil jako dobro službo v domačem kraju, samo da je utesil hrepenenje po velikomestnem življenju. V velikem mestu je bil sedaj, a tudi brez službe. Kar si je doma prihranil, ginilo je bolj in bolj. Živel je zadnje dni vedno bolj skromno in se je ravnokar preselil v bolj ceno gostilno. Tja je šel tedaj s trdnim upanjem v srečo, da bo danes dobil službo. Pred tremi tedni je bil dal v velik dnevnik inserat in ta gotovo ne bo brez vspeha.

Ko vstopi, pride mu nasproti visokorasel, eleganten gospod, kateri ni mogel zatajiti svojega pokolenja: bil je žid. „Ste vi gospod Weneke, trgovski potnik?“ ga vpraša. Mladi mož je pridrdil.

„Bi mi li hoteli dovoliti, da pregledam vašo spričevala?“ Z nekako nejevoljo mu jih da. Oči jih nataanko pregleduje in vedno bolj zadovoljen mu je obraz.

„Všeč ste mi. Veste za prvo vam dam 1600 K. Jaz sem namreč knjigotržec in

moja trgovina je zelo obširna. V prosoh našega podjetja pa moramo imeti trgovskega potnika, ki bo knjige spravil in spečal med najširše in med najnižje sloje. In vi ste kakor nalašč za nas. Ravno katoliškega zastopnika sem si želel.“

„V kakem smislu pa deluje vaše podjetje, če smem vprašati?“ oglesi se Weneke.

„Berite!“ odgovori žid in mu poda obširen zapisnik. Bili so naslovi najbolj umazanih in pa protiversko najbolj strupenih knjig, ki so očitno napadale vero in sramotile ter v sladkih mamljivih opisih spodkopavale poštenost in pravno. Ko je prelistal zapisnik, postal je silno resen. Žid je to takoj zapazil.

„No, za začetek vam pač dosti ponujam! Vaš predoik je imel le 1500 K in je bil jako smeten mož. In pozneje se vam lahko še izboljša. Kaj ne, vi vsprejmete ponudbo Natakara, steklenico avstrijskega vina in dve kupici?“

„Prosim, prosim“, prekine ga mladi mož, „ne zame. Mišva se še nisva domnila. Najprvo bi vas nekaj vprašal. Čemu pa hočete imeti za razpečavanje takih knjig ravno katoličana?“

„Čemu?“ čudi se krivonosec. Takoj povem. Katoliškemu potniku je lahko priti h katoličanom. Kakor vidite, so knjige pisane v naprednem in prosvitljenem duhu, da preženo temo in zmoto. No, ste zadovoljni?“

„Jaz naj bom torej volk v ovčji obleki? Ne, tega pa ne morem. Katoliško sem vzgojen —.“

„In nočete pustiti svoje zabite praznovernosti,“ šeže mu žid vmes. „Bodite vendar pametni. Če vas sodim po vnanjem, stari ste kakih 25 do 30 let, pa še verujete v take neumnosti? Kaj vas bo tudi še le s 40 letom pamet srečala, kakor —?“

„Nehajte s svojim besedičenjem,“ reče kaj živahno trgovski potnik, „in nikar ne sramotite, kar mi je sveto in ljubo. Vaše ponudbe ne sprejemem, ker bi bilo to zoper moje versko prepričanje. Povem vam pa na vsa usta, da bom povsod, koderkoli bom le mogel, ljudi svaril pred vašimi ničvrednimi knjigami.“

„Kaj, kaj,“ zaropota žid, „hočete žaliti mene in našo trgovino?“

„Ako mislite, da sem vas žalil, saj veste pot, da si poiščete zadoščenja,“ odvrne Weneke malomarno.

10. Ne imej poželjenja po blagu nasprotnika. Tudi ako ga hočeš, ga moraš drago plačati. Pusti ga, če je še tako lepo. Če te nasprotnik kliče v svojo prodajalnico, pokaži mu hrbet.

Rusko-japonska vojska.

Na morju.

Dolgo pričakovana bitka se je slednjič vršila dne 27. in 28. m. m. v Korejski cesti blizu otoka Tsushima. Tukaj je čakalo japonsko brodovje na rusko. Ruski admiral Roždestvenski se je moral peljati skozi to cesto, ker je ta pot najkrajša, čeravno najnevarnejša, do Vladivostoka. V Vladivostok je pa moral kmalu priti, da si tam svoje ladje v tamošnjih ladjedelnicah očisti in stroje popravi. Na tako dolgi poti okoli treh delov sveta so se njegovi stroji obrabili in na ladje se je navesilo, posebno na dno, polno školjk in morske trave. To vse pa močno zmanjša hitrost in gibčnost ladij. Roždestvenskemu je bilo na razpolago v Vladivostok pet potov, toda nobenega ni mogel porabiti kakor tega. Vsa druga pota so namreč predolga ali pa še bolj nevarna kakor ta skozi Korejsko cesto.

Tukaj se je torej vnela dne 27. m. m. zjutraj pomorska bitka, kateri ni para v zgodovini. Dva dni in dve noči so pokali ogromni topovi, predno je prišla odločitev. Rusko brodovje je bilo premagano. Pet ruskih bojnih ladij so Japonci ujeli, trinajst potopili. Velikansko baltičsko brodovje, nado vseh Rusov, leži sedaj na dnu morja v daljnem tujem morju, ali pa je v rokah drznega sovražnika. Okoli 12.000 pomorščakov je našlo smrt v hladnem morju ali pa je bilo vjetih. Le malo ladij se je rešilo. V Vladivostok je pribežalo sedem ladij, v kitajsko luko Vuzung dve, v luko Šangaj ena, v luko Manila na Filipinah tri ladje. Od admiralov sta vjeta Roždestvenski in Nebogatov, admiral Eukvist se je rešil v Manila in z njim brčkone tudi admiral Dobrotvorski. Admiral Felkerzam je baje tri dni pred bitko umrl na želodčnem raku.

„Ne bodite norec in vzemite, kar se vam ponuja. Vi nimate službe in jaz sem stavil lepo ponudbo. Recite: hočete ali nečete“ sili žid vanj.

„Ne, nočem. Prosim, da me ne nadlegujete! Z vami ne govorim več“, reče odločno mladi mož.

To pa je žida silovito vjelo. „Tudi prav! Samo to mi je žal, da sem dragi čas po nepotrebnem tratil z Vami. Povem vam le: Nikar ne pridite k meni, ko boste čez teden dni lazili okrog sestrarani in brez denarja. Ne vsprejem vas, če bi hoteli za polovico prej ponujane vsote. In službe tudi drugod ne boste dobili, vam zastavim glavo. Zakaj naša roka je močna in v tako velikem mestu nihče ne bo lazil za vami.“

Te besede za brezverstvo vnetega žida pač niso mogle potolažiti mladega moža. „Dobri Bog, kakšna izkušnja je bila to! Pa ne, raji stradaj in tudi lakote umrjem, ko pa da bi zatajil vero. Bog me gotovo ne bo zapustil.“ Tako je vzdihnil v tej res hudi in veliki poskušnji.

Po skromni večerji šel je v svojo sobo

Pomorska bitka.

Dne 27. m. m. zjutraj se je blizalo rusko brodovje otoku Tsushima v Korejski morski ožini. Ob polu deseti uri dopoldne je zapazilo rusko brodovje japonsko križarko „Izumi“, ki je plula vedno vstric baltičkega brodovja. Ob enajsti uri pa so prihajale nasproti štiri japonske križarke. Tudi te so vozile vstric ruskega brodovja. Slednjič so jih ruske oklopnice prisilile s streljanjem, da so se umaknile in izginile iz vida. Ob 1 uri 20 minut, ko je bilo rusko brodovje že v ožini, se je pokazala večina ruskega brodovja od leve. Japonci so imeli svoje ladje višnjevo zeleno pobarvane, da jih je bilo komaj razločevati od morja. Na obeh straneh se je začelo hudo streljanje. Japonci so ves ogenj osredotočili na ladjo admiral Roždestvenskega „Knez Suvarov“, dobro vedoč, da če pade Roždestvenski, da je že polovico zmage. Ruske prevozne ladje je poslal Roždestvenski na desno in ukazal trem križarkam, naj jih ščitijo od desne. V tem času se prikažejo tudi na desni strani sovražne križarke in sicer osem. Te so napadle te križarje in prevozne ladje. Tem sta prihiteli na pomoč dve ruski oklopnici, ki sta prisilili japonske križarke, da se umaknejo, vendar se je že potopila ena teh ruskih križark.

Med tem sta bili oklopnici „Knez Suvarov“ in „Oslablja“ tako poškodovani, da sta se začeli potapljati. Roždestvenskega so prepeljali težko ranjenega na drugo ladjo, Ob 5. uri popoldne se je ločila oklopnica Aleksander III. zelo poškodovana iz bojne črte. Vrli pomorščaki na nji pa so še enkrat prišli z njo v bojno črto, toda ladja je bila preveč poškodovana, začela je zastajati. Obe sovražni brodovji ste namreč med neprestanim bojem pluli naprej. Oklopnica „Borodino“ je začela goreti okoli 7. ure zvečer. Ko so japonske ladje to zapazile, so nehale streljati na njo. Toda „Borodino“ je streljala naprej, dokler se ni potopila ob polu 8. uri zvečer. Zadnja krogla potapljačega hrabrega „Borodina“ je zadela zadnji del japonske ladje „Asaki“ in ubila osem mož. Ob istem času je začelo goreti na ruski oklopnici „Sisoj Veliki“. Ko se je začelo temniti, je bilo rusko brodovje pritisnjeno k obrežju, ob

enem pa se je pričel torpedni napad. Togo je pognal vse svoje torpedovke in torpedolovce proti ruskemu brodovju. Kakor ose so švigale te hitre ladjice, pogostokrat se jih je tudi po več skupaj zagnalo proti ruskemu brodovju. Kakor hitro so pa izstrelile svoj pogubonosni torpedo, zbežale so zopet iz okrožja ruskih krogelj. Torpedne napade je spremljalo ljuto streljanje iz ostalih japonskih ladij, da bi tako prikrile torpedovke. Metaleci luči, bliskanje velikanskih topov je spremenilo noč v dan. Trikrat so ponovili Japonci svoje torpedne napade, in še le zadnji proti jutru je imel uspeh. V temi se je tudi rusko brodovje ločilo in prišlo vsled tega v nered. Pri tem torpednem napadu v nedeljo jutro so imeli Rusi največ izgub. Sami so pa imeli jako malo torpedovk, da bi z enakimi napadi odgovorili. Torpednih napadov so se rešili samo na ta način, da so iskali z metaleci luči male torpedovke in jih obstreljavali. S tem pa so se tudi izdali japonskemu brodovju, ki je imelo potem lahek cilj.

Drugi dan, v nedeljo 28. maja, se je bitka nadaljevala in še s hujšo ljutostjo. Japonci niso dali Rusom niti trenutka počitka. Sedaj so že tudi bili v premoči. Japonske ladje so se še bolj približale ruskim. Grmenje topov je bilo tako strašno, da so v 40 km. oddaljenem mestu šipe šklepetale. Rusko brodovje je hotelo trikrat prodreti japonsko bojno vrsto, ki jih je obdajala od vseh strani. Pot ruskih ladij so daleč spredaj vedno prekrizale džunke, ki so polagale proti njim mine. Ko se je rusko brodovje razpršilo, se je vsaka posamezna ladja hrabro bojevala, dokler je niso pogreznile množestvilne japonske krogelje. Ta dan se je tudi udal admiral Nebogatov z več ladjami. Dne 28. zvečer so zapazili Japonci Nebogatovo brodovje, ki je bilo mirno usidrano pri otokih Liancourt, 200 milj severno od Tsushima. Po prvem strelu so Japonci pozvali Ruse, naj se udajo. Rusi niso odgovorili. Japonci so pluli bližje, vnovič ustrelili in ponovili poziv, naj izroče svoje ladje. Rusi, ki niso niti enkrat ustrelili, so odstranili rusko zastavo in razobesili japonsko. Na to je prišel na krov japonske križarke „Asima“ admiral Nebogatov z dvema častnikoma. Rusi so bili v paradni uniformi; blede kakor stena so stopili pred japonskega poveljnika in Nebogatov mu je rekel: „Prišel sem, da Vam ponudim udajo svojega brodovja.“ Poveljnik Aširo je odgovoril: „Jaz sprejem Vašo ponudbo, da preprečim nadaljnje prelivanje krvi.“ Rusi so položili svoje sablje na mizo in niso rekli niti besede. Ko so Japonci prišli na ruske ladje, so se prepričali, da je bil krov na „Orin“ ves v krvi, topovi razpočeni, lafete zlomljene. Nered je bil strahovit. Vse je kazalo na to, da se je mostvo uprlo, izvrševati admiralove ukaze. Oklopnica „Orel“ je bila 40 krat zadeta.

Roždestvenskija so ujeli Japonci na torpedovki „Bjedovi“. Japonski torpedovki „Sasanami“ in „Kagero“ ste opazili dve ruski torpedovki, od katerih je ena skušala odpluti, druga pa se ni mogla več gibati. Ko so se Japonci približali, so opazili na tej ladji spredaj belo zastavo, zadaj pa prapor rdečega križa. Bila je to „Bjedovi“, ki je imela na krovu admiral Roždestvenskega z njegovim štabom. „Bjedovi“ je signalizovala, da so stroji na ladji neporabni in da nedostaja premoga in vode

in pri večerni molitvi prisrčno Bogu potožil svojo nadlogo.

Ko mu drugo jutro prineso zajutrek, je poleg ležalo pismo. Roka se mu je tresla razburjenja, ko je pismo odprl in bral je. Kaj?

„Dalj časa iščem katoliškega trgovskega potnika z dobrimi spričevali, ker pri svojem podjetju nastavljam dosledno samo katoličane. Bral sem Vaš inserat, in Vas vabim, da pridete k meni, če mogoče od 2. do 4. ure popoldan. Plača po dogovoru.“

Friderik Wölsh, knjigotržec.

Mlademu možu se je iz prsi izvil vzdih hvaležnosti, iz srea mu je privrela iskrena zahvala, iz očesa pa je padla topla solza na pismo kakor pečat. Še tisti dan je bil nastavljen v dobro službo.

Za pridnega, možatega katoličana je povsod dosti posla in dela, ne da bi mu bilo treba za vsakdanji kruh zatajiti vero in prodati dušo. — Možete Bog podpira, mevže pa prepušča samim sebi.

Japonci so poslali na krov oboroženo stražo, ki bi naj sprejela udajo. Rusi so prosili Japonce, da bi admiral ne prenesli na drugo ladjo, ker je nevarno ranjen. Japonci so ugodili prošnji z omejitvijo, da je japonska straža na ladji dobila povelje, admiral Roždestvenskega takoj umoriti, ako bi se v bližini pojavile ruske vojne ladje, ki bi skušale „Bjedovega“ zopet dobiti v svoje roke. „Bjedovega“ je nato vlekla torpedovka „Sasanami“ v Saseho.

Nasledki poraza.

Ko je dobil car poročilo o porazu baltiskega brodograditelja, je postal blede kakor stena in je rekel: „Vse je izgubljeno!“ Še isto noč se je vršil ministrski svet, v katerem se je sklenilo vojsko nadaljevati.

Rusija hoče zgraditi še eno brodogradnjo, sedaj pa poslati peto brodogradnjo, ki je že pripravljena na odhod. Tudi se še zanašajo na Lineviča, da bo ta imel več sreče nego Kuropatkin. Zato mu tudi pridno pošiljajo pomoč. Linevič se je baje izrazil, da se nič ne boji bližajoče se bitke.

Strokovnjaki pa dvomijo, da bi si mogla Rusija sezidati tako veliko brodogradnjo v doglednem času. Vrh tega ji tudi manjka izvežbanih pomorščakov in častnikov. Trajalo bo več let, da si bo zopet ustvarila močno brodogradnjo, ki bo vzbujalo strah ruskim nasprotnikom. Toda kolikor se da soditi, v sedanji vojski se Rusi ne bodo več bojevali na morju, ker si tako hitro ne bodo mogli zgraditi brodogradnje. In za to niso neverjetne vesti, da Rusija že misli na mir in da so se že začela mirovna pogajanja.

Kri je tekla vsled nemških izzivanj.

Dne 1. jun. je nemško nacionalno pevsko društvo „Andreas Hofer“ v Domžalah na Kranjskem praznovalo razvite družbene zastave. Nameravali so prirediti kar javni izpred z godbo na čelu in z razvito novo zastavo, pa so jo morali na vozu skrbno zavito prepeljati na vrt, kjer je bila vsa slavnost, skrbno zadelana s hrastovimi vejami na eni strani vrta. Nemci so s plavicami in frankfurtarskimi znamenji strašili po vasi in hodili sprejemati svoje goste na kolodvor. Ko je pa ljudstvo opazilo pri nekaterih došlecih tretjega vlaka samokrese, katere so prav izzivalno kazali, da jih je moral vsak videti, zavrela je zlasti starejšim možem kri. Ko se je pa okoli polpetih popoldne začelo hajlanje z vrta in ko so zapeli Nemci „Die Wacht am Rhein“, je bila bliskovito vsa množica pokonci in začela demonstrirati s prepevanjem slovanskih pesmi. Kamniška godba, pred katero so nosili velikansko slovansko trobojnico, je priigraje „Hej Slovani“ prišla pred vrt. Na zahtevanje okrajnega komisarja Lazzarinija se je morala godba odstraniti in odstraniti zastava, namreč slovanska zastava, ljudstvo je pa ostalo in pelo slovanske pesmi. Nekaj ljudstva je šlo na drugo stran vrta, kjer so videli frankfurtarice. Na klice „Abzug, Švabi!“ in „Zastave doli!“ so prišli Nemci in nemčurji k ograji, potegnili samokrese in grozili ljudem. Slovence so sramotili, jim kazali osle, plavice in — revolverje. Začeli so jih tudi obsipavati — s kamni.

Vsled tega nastopa je zavrela najhladnejšim Slovincem kri in tudi s slovenske strani so jeli odgovarjati s kamni. Orožniki so suvali z bajonetom in bili s kopitom, kamor so zadeli. Hlače in suknje so strgali skoro vsem ljudem. Tukaj so se odlikovala naša slovenska dekleta, ki so junaški nastavljala svoje prsi orožju in klicala: „Le dajte nas, tu smo, če mora teči slovenska kri za privandrane nemške tirolske pijavke!“

Povabljeni Nemci so se odpeljali s posebnim vlakom ob poldevetih zvečer. Zastrazeni od orožnikov so se podali proti kolodvoru. Množica jih je izžvižgala in klicala gromoviti „Abzug!“ Čim pa so bili v vagonih, se je stvar koj zasukala; zdaj so imeli namreč pogum in so začeli metati kamne na Slovence. Kamne so prinesli seboj nalašč za ta namen. Ljudstvo je v svoji razburjenosti hotelo vdreti na peron. A zdaj je komisar Lazzarini ukazal streljati — na Slovence. Žandarmerija je trikrat ustrelila. Kroglice so žvižgale okrog glava in tekla je kri. Dva človeka sta bila obstreljena, dva popolnoma nedolžna človeka. Orožniki so šli sedaj na Slovence z bajoneti. En orožnik je bil posebno divji. Prvi človek, na katerega je planil, se mu je izognil, istotako drugi in tretji, četrtemu je orožnik zabodel bajonet v stegno s tako silo, da mu je stegno popolnoma prebodel in je bajonet na drugi strani ven pogledal. Ko je ranjenec ječaje vsled strašne rane šepal proti kolodvoru, ga je orožnik s puškinim kopitom udaril po hrbtu s tako silo, da se je takoj zgrudil na tla in si zlomil prebodelo nogo.

Drznost priseljenih Nemcev med nami postaja vedno večja. Zato bodi nauk za nas, ne podpirajmo Nemcev med nami nikdar, da se ne bodo prevzeli!

Spomini z romanja v Rim.

Piše kmet iz mariborske okolice.

(Dalje)

Ko se je začelo daniti, sem iz vlaka opazoval, da je kraj močvirjen, voda kalna in mesto Padova leži nizko, komaj 10 m nad morjem. Jutro je bilo hladno in, ko se je vlak ustavil, je ležala gosta megla, ni se videlo nikamor. Mislim sem si, ko bi tukaj sv. Antona ne imeli, bi bilo mesto ubogo in vkljub nekdanji veliki slavi pozabljeno. Odbor, oziroma najeti vodniki so nam hitro stanovanja po hotelih in privatnih hišah odkazali, kjer odložimo prtljago in hitimo v cerkev sv. Antona, kjer se je vršila služba božja. Dragi bralce, vem, da si že bral in slišal o lepi baziliki in o mnogih čudežih ter pomočeh sv. Antona. Če ne, pogledaj v Koledar Družbe sv. Mohorja od leta 1903 str. 52 in različne zvezke „Cvetja“. Ta cerkev zdi se mi milostipolna in sv. Anton je mogočen, velik priprošnjik. Žal, da sem ga dosedaj premalo cenil, pa v tej cerkvi jih je že mnogo spoznalo, da se godijo očitni čudeži. Pa o zasebnih stvareh naj tudi moj jezik molči.

V velikem altarju se hrani nestrohnol jezik sv. Antona in pretresljive so podobe iz življenja svetnikovega ter mnogo mnogo je votivnih podob za uslišane prošnje, in kdor ne vidi, si ne more predstavljati, kako se tukaj in po Laškem sploh sv. Anton časti.

Nocoj prenočimo tukaj in drugo jutro moramo ob 5. uri na kolodvor, da se od-

peljemo proti Boloniji. Ker je zjutraj spet gosta megla ležala in je še temno bilo, je eden romarjev v vodo padel ter ves moker na vlak prišel; seveda so ga hitro preoblekli in skrbeli, da mu neprostovoljna kopel ni škodovala.

V Bolonijo smo se pripeljali ob 9. uri in ostali tam do poldne ter si samo le cerkve in mesto ogledali. Mesto je veliko, šteje nad 120.000 prebivalcev in ker se bomo nazaj grede v tem mestu zopet ustavili, bom pozneje večje znamenitosti popisal. V cerkvi smo občudovali nestrohnolo truplo sv. Katarine, katera je sede umrla in še sedaj na stoli nestrohnola sedi. Obed smo dobili tam mrzel, pa vse v občno zadovoljnost. Na italijanskih kolodvorih in v raznih prodajalnicah se dobi vino v priprostitih steklenicah, katere so v rogozo vezane prav po ceni, in žeje nismo trpeli. Vino je večinoma črno, sladko za piti, pa manjka mu štajerske arome in kisline. Vina se na Laškem silno veliko, povprečno okoli 43 milijonov hl na leto pridelajo in delo primerno malo stane, ker po celi deželi je napravljeno tako-le: Na vsaki njivi so po dolgem vrste, od 8—10 m narazen, nasajene z murbami in od ene do druge murba je napeljan trs (brajda) in na tak način potrebujejo malo kolja. Na eni in isti parceli se orje vmes kot njiva, je obenem vinograd in od murbe dobivajo listje za sviloprejkje. Po višinah je videti največ olivnega drevja, iz katerih košice se dala laško olje. Od Bolonije naprej je rodovit, krasen kraj. Na desnem bregu z lepimi stavbami in na levi rodovitna polja, in tukaj se začne prava Italija.

Okoli 3. ure popoldne je bil lep pomladanski dan, ko privozi vlak celo k jadranskemu morju, in na človeka, ki prvič zagleda nepregledno morje, napravi mogočen utis, in nehoti mora misliti, kako mogočen je Bog, ki je stvaril zemljo in morje. Bilo je mirno in parobrodi, barke, ladje in ribiški čolni so vozili po morju. Tak prizor ostane nepozabljn. V Rimini smo stali le par minut in takoj mi je prišlo na misel, da je tukaj sv. Anton hotel mestjanom pridigati, pa kot ubogega redovnika ga niso hoteli poslušati, zato je šel k morju in govoril ribam, katere so proti njemu obrnjene odšle še le, ko jih je blagoslovil. Po tem čudežu so se prebivalci spreobrnil. Železnica pelje deloma tik morja, in gosti trgi pričajo, da je kraj bogat in kupčija živahna. Ta vožnja je bila krasna. V Falconari, kjer se železnica deli v Neapelj, Rim, Ankono itd., je velik kolodvor. Danes, 1. marca so črešnje v najlepšem cvetju, krompir je za okapati in le murba je še v zimskem spanju. Pri morju je silno veliko belega ploščatega drobnega kamenja, katerega razburkano morje izmeče in ta pesek se vozi po deželi za ceste. Ceste so povsod po Laškem lepe, trde, in če iz višine na ceste gledaš, se vidijo kakor beli pasi. Žal, da se v naših lepih slovenskih krajih za ceste premalo stori. Naše ljudstvo je v obče marljivo in skrbno, pa kaj za občni blagor storiti, tega se privaditi ne more.

Proti pol 5. uri smo se pripeljali v Ankono. Mesto je na bregu. Luka za ladje je velika, in od tukaj je velik promet s Trstom in Reko. Pri luki je marmornat slavalok od leta 115 p. Kr. Veliki usidrani parniki in kupčijske ladje tukaj basejo razne deželne pridelke, katerih mnogo pride v Avstrijo.

Čas je naglo potekel, vlak je vozil zopet hitro in čez kake pol ure zašumi po voze, vse se rije k oknom in kliče: „Loreto, Loreto, Loreto...“

Hitro zgrabi vsak svojo prtljago in ko se vlak ustavi, hitimo ven in zagledamo veliko cerkev z veliko kupolo, v kateri stoji Marijina hišica. Trg in cerkev stojita na majhnem prijaznem hribčku. Prilicno je tak, kakor ptujška Črna gora. Tukaj so čakali naši izvožčki, pa večina šla je raje peš v procesiji. Vse se je gniljivo tje gor oziralo, kajti tam gori v Loreti stoji hišica, v kateri je sv. nadangelj Gabrijel pozdravil Marijo: „Češčena si Marija“ in je „Beseda meso postala“. Ta hišica stala je nekdanj v Nazaretu, v kateri je sveta družina stanovala. Po Jezusovi smrti je stala ta hišica še 1200 let v Nazaretu. Koncem 13. stoletja je v Nazaretu izginila in je bila po angeljih v Evropo prenešena na breg Trsat pri Reki v Hrvatskem. Cesar Rudolf Habsburški je dal natančno to prenešenje preiskati in je poslal lastno komisijo, pri kateri je bil cesarski namestnik iz Trsta navzoč, v Palestino, da so vse natančno premerili, in vse se je kot natančna resnica dokazala. Sv. hišica je tam v Nazaretu naglo izginila in tam ostali temeljni zidi so natančno pričali, da imajo ravno tisto mero, kakor hiša v Loretu, oziroma Trsatu. (Dalje sledi.)

Razne novice in druge reči.

Naše misli. Če vsa znamenja ne lažejo, bo Rusija kmalu sklenila mir. Sedaj, ko je uničeno njeno brodogradništvo, je to tudi popolnoma razumljivo; kajti zmaga na suhem je le polovična zmaga, na morju pa se Rusija nekoliko let še ne bo mogla meriti z Japonsko. Švedska in Norveška sta sicer samostalni državi, le zastopstvo pri drugih državah, kakor poslanike, konzule sta imeli skupno in potem pa kralja. Gospodarstva in vojaštva pa nista imeli skupno, kakor ju imata Avstrija in Ogrska. Sedaj pa kralj Oskar ni hotel potrditi nekega sklepa norveškega državnega zbora, in zgodilo se je, da se je norveški zbor zahvalil za nadaljnjo uslugo gospoda kralja Oskarja ter mu naznanil, da bo Norveška skušala naprej tudi brez njega biti. Kako se bo ta spor nadalje razvil, je težko prorokovati. Mogoče je to-le: da se spor poravnava mirnim putem, da se poravnava potem vojske med obema državama, da si Norvežani izberejo svojega kralja, česar sedanji kralj ne bo siloma zabranil, ali pa da Norveška postane ljudovlada. V zadnjih dveh slučajih si mora Norveška pridobiti priznanje za svojo samostanost od vseh večjih držav, kar pa je navadno zelo težka stvar. Na Dunaju zasledujejo dogodke na Švedskem in Norveškem zelo pazljivo in nemara bodo ravno ti dogodki uplivali, da Ogrska ne bo dobila svoje narodne armade, kakor si želi, kajti sicer bi prišli kmalu do istih dogodkov, kakor se sedaj vršijo na mrzlem severu. Sv. Peter meji neposredno na Maribor, a to nemško mesto nima v narodnem oziru nobenega upliva na Peterčane! Ti se drže neupogljivo narodnega prapora in so zares vzgledni narodni junaki, katerih slava je razširjena po celi slovenski domovini. Dne 4. junija je imelo šentpetersko društvo „Skala“ veselico, kjer so Peterčani in Mariborčani, oboji v velikem številu, slavili narodno pobratimstvo. Lepo je bilo, posebno

lepo, ker so zopet slovenski mladeniči naše organizacije nastopili kot vrli govorniki. Slava jim!

Slovenske zmage. V Črešnjevem pri Slov. Bistrici je nekdanj neomejeno kraljeval na županskem stolecu Štajerčev pristaš in večni kandidat za deželni in državni zbor, Ludvik Kresnik. Pri volitvah v maju pa je zmagala slovenska stranka v vseh treh razredih, tako, da nima Kresnik ne enega pristaša več v občinskem odboru. Tako imenitno nemškutarstvo ni kmalu kje propadlo kakor v Črešnjevem. — Pri Sv. Andražu v Slov. goricah so bile občinske volitve dne 21. maja in so bili izvoljeni županom, svetovalcem in odbornikom sami zavedni slovenski kmetje! — V občini Partinje, župnija Sv. Jurij v Slov. goricah, bo znanprej županoval vrl slovenski kmet Mihael Dolajš, katerega so si izbrali dne 5. junija svojim županom. — Te volitve so najboljši dokazi, da se slovensko kmetstvo ljudstvo noče več dati za nos voditi od ptujskih kramarjev in žganjarjev, ampak kot samozavedno ljudstvo si hoče tudi samo upravljati svoje zastope. Naprej zastava Slave!

Zavedna slovenska občina. Občinski odbor občine Malno, župnija Sv. Jurij v Slov. goricah, je sklenil v seji dne 28. maja, da se bode znanprej samo slovensko uradovalo. Častitamo slavnemu odboru, da je storil ta sklep ter izražamo trdno nado, da ne bo kmalu po Slovenskem Štajerju občine, ki bi ne sledila temu krasnemu vzgledu narodne samozavednosti. Pokažimo tujcem v uradih, da morajo spoštovati naš jezik, če hočejo jesti naš kruh!

Sv. Jošt nad Dobrno. V cvetu svoje mladosti je po mučnej bolezni, previdena z sveto popotnico, umrla učenka Amalija Pušnik p. d. Rebernikova in bila koncem meseca maja položena v tiho zemljo v navzočnosti šolske mladine in mnogih odraslih ljudi. Ob njeni gomili so pevke rajni zapele milo pesem v slovo. Naj uživa nad zvezdami rajsko veselje!

V Oplotnici bodo dne 19. t. m. občinske volitve, ker so bile one z dne 31. jan. t. l. zaradi nepravilnega pastopanja dosedanjega posilnemškega odbora razveljavljene. Pri zadnjih volitvah so Slovenci zmagali in upati je, da od 31. januarja do 19. junija niso nazadovali. Slovenski Štajer, oplotniški Slovenci, gleda s trdnim upanjem na vas, da se bo slovenska zastava dne 19. t. m. zmagonosno vrnila iz volilnega boja. Proč iz občinskega odbora s privandanci in njihovimi privrženci! Slovenski možje, ne udajte se!

Svičinski kmetje prosijo tem potom, da bi se šola ob dnevih, ko morajo otroci k cerkvenim opravilom, že prej odprla, da si lahko shranijo v njej svoje torbe. Ne dvomimo, da se bo tej želji tudi rado ustreglo.

Socijalna demokracija v Celju. Celjski Slovenci nam hočejo poskrbeti še za en nov povod, da si Slovenci med seboj ne zapomo in ne postopamo složno v vseh potrebnih vprašanjih. Poklicali so znanega socijaldemokrata dr. Lončarja iz Ljubljane, da jim še ta mesec enkrat razlaga nauke socijalne demokracije v slovenskem jeziku. Le tako naprej!

Mladi „omikani“ slovenski gospodje v Celju so v narodnih vprašanjih tako „omikani“, da so začeli zahajati celo v nemške gostilne. Toda Nemcev samih je

bilo sram teh narodnih nezavednežev in začeli so jih ven metati in prilicno so jih tudi oklofutali. Prav se je zgodilo mladim narodnim nemarnežem. Zaslužili bi samo še, da jih tudi Slovenci pošteno naklestijo s kordobačem za njihove neodpustljive narodne grehe. Slovenske zavednosti pa se ta mlada celjska „inteligenca“ lahko gre učiti k zavednim kmetiskim fantom, katere je do dna duš sram podpirati tuje obrtnike, kjer imajo svoje!

Laški trg. Zakrij si Slovenija obraz, kajti tvoji sinovi so strahopetci! Bilo je tako! Nemški šulferajn, ki ima namen vzdržati narodni boj med Slovenci s tem, da v svojih šolah vzgaja nemškutarje in da hujskajoče upliva na Nemce med nami, je beračil podpore tudi pri laškem okrajnem zastopu. Ta nesramna prošnja se je sicer v odborovi seji okr. zastopa že razpravljala in bila odbita, a načelnik dr. Mravlag jo je postavil na novo na vspeh pri polnoštevilni seji okrajnega zastopa, ki se je vršila dne 3. junija. Ko se je predlog prebral — seveda v nemškem jeziku — oglasil se je proti njemu pravičen Nemec Jurij vit. Goosleth, ter povdarjal, da se prošnji ne sme ustreči, ker je prvič to popolnoma nepotreben izdatek in ker bi se s tem Slovence po nepotrebnem razburilo in bi lahko z isto pravico zahtevali podpore slovenskim šolskim društvom. Temu so pritjevali navzoči slovenski odborniki. Predlog se je dal na glasovanje. Tu pa se je pokazala tista nesrečna slovenska strahopetnost pred nemško nasilnostjo: Vsi slovenski odborniki razun gg. Roša in Lapornika so se spravili nekam v prvo sobo na varen kraj, kjer jim ni bilo treba glasovati niti za niti proti... Predlog je bil z večino glasov sprejet! Nezaslišano! Laški okraj obstoji vendar iz pretežne večine Slovencev in zlasti kmetov; Nemcev je komaj peščica, in ako se pomisli, s katero težavo si naš kmet prisluži vsak krajcar in gleda, da ga ne izda po nepotrebnem, je bila vendar dolžnost vseh slovenskih odbornikov, da se ustavijo nepotrebnemu izdajanju zneska 200 kron, posebno še, ker je isti določen v pokritje stroškov slavnosti, s katero se je slavila nemška zmaga nad Slovenci! Slovenska strahopetnost je zopet enkrat zmagala nad slovensko zavednostjo!

Slovenska služba božja na Dunaju se bo vršila tudi v poletni dobi, kakor običajno, vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne ob polu treh v cerkvi sv. Antona, XV. okr. Pouthongasse 16. Služba božja bo torej: 11. junija, 9. julija, 13. avgusta, 10. septembra, 8. oktobra.

Črnogorski knez Nikita na Dunaju. Dne 5. t. m. popoldne je sprejel cesar v posebni avdienci črnogorskega kneza Nikito. Cesar je sprejel kneza z veliko ljubeznjivosti ter opetovano naglašal, kako zelo ga veseli, da mu je po dolgem času zopet dana prilika, pozdraviti svojega starega prijatelja in sicer v svoji prestolnici. V razgovoru sta se dotaknila tudi političnih vprašanj, tičočih se razmerja med Avstro-Ogrsko in Črnogoro. — Knez Nikita je 6. t. m. sprejel poslanca Jurja Biankinija. Knez je Biankiniju priporočal, naj bi se ravnal po blestečem zgledu velikega Srossmayerja ter prevzel njegovo politično dedščino; predvsem pa naj bi deloval na to, da bi vsem Slovanom, posebno pa Jugoslovanom postala v političnem delovanju zvezda-vodnica slovenska vzajemnost. Biankini je odgovoril, da je misel slovanske vzajemnosti

že tako močna, da ne more nikdar več zamreti; zlasti krepko razvita pa je med Jugoslovani. Ugled Slovanov pred ostalim svetom se je v zadnjih desetletjih močno ukrepil. Bati se pa je, da morda začasno zopet pade in to vsled nesreče, ki je zadela Ruse na Daljnem Vztoku. To zlasti občutijo Jugoslovani. Knez Nikita je na to odvrnil, da je trdno prepričan, da končno le izide Rusija kot zmagovalka iz borbe in da dosedanj dogodka in bojišču še ne morejo škodovati dobri slovanski stvari. V daljnem razgovoru je knez poudarjal, kako zelo ga veseli, da so zopet nastali prijateljski odnosi med Črno goro in Avstrijo. „Osebnost razmerje med mano in cesarsko rodovino“, je rekel knez, je bilo vedno kar najpresrečnejše. Toda neki mali politiki v Zadru in Kotoru so si v zadnjem času vtepli v glavo, da morajo na vsak način zasejati seme sovražstva in razdora med Črno goro in Avstrijo. No, hvala bogu, ti poskusi so ostali do sedaj brezuspešni in nadejati se je, da bo tudi v bodoče vladalo prijateljstvo in soglasje med obema državama. Črnogorci in goje do Avstrije posebne simpatije, ker vedo, da je v pretežni večini slovanska država.

* * *

Koroške misli. Pa menda ni bil kdo izmed vas, dragi slov. koroški fantje, „binkoštni volej“. Gotovo se je vsak pobrigal, da je bil prvi v hiši iz postelje na binkoštno nedeljo. Poglejte, ravnotako se moramo pobrigati tudi za naše narodne pravice na Koroškem. Vsak mora že zgodaj začeti delati za narod — ali se vsaj vaditi v delu. „Binkoštnih volejev“ v delu za narod pa ne potrebujemo. Zaspancev, ki zaležijo lepo jutro narodnega prebujenja ne maramo — zato pa vi fantje, kar vas ni zaspancev in kar vas ni „binkoštnih volejev“, zbudite zaspance o pravem času, pa bo. Počasi pa le gre na Koroškem naprej z našo pravico — samo zahtevajte povsod našo pravico! — Fantje in dekleta v Brnci in Podravljah so dobro nastopila — e naprej! No, no, kaj pa dela spodnja Koroška? Kaj pa Ljubčani, Črnjani, Prevaljčani itd. itd.? Kje pa ste vi? Pa nič ni slišati o vas v časnikih v zadnjih časih. Na nože! — Tega pa še gotovo ne veste, kako je dobro, če človek nemško zna. Pa vam tudi ne bom pravil danes o tem, ker najprej moramo pošteno slovensko znati, in ko bomo že malo bolj znali, pa bomo premišljevali o tem, kako je dobro, če človek nemško zna. Pa je res dobro! Toda danes ne smem več govoriti — pa prihodnjič. Srečno!

Iz Celovca. Slovenski bogoslovci celovski so priredili v četrtek, dne 8. t. m. slavnostno akademijo z jako obilnim vzporedom. Njih vabilu se je odzvalo mnogo slovenskega občinstva. Bili so zastopani duhovniki, stari člani akademije in posvetna gospoda vseh stanov. Jako častno je bil zastopan slovenski kmet, kar je najlepše znamenje, ker s tem so pokazali naši kmetje, da se zanimajo za skromno delovanje mladih bogoslovcev, ki se tiho a marljivo pripravljajo za bodoče delovanje. Prvi govornik g. M. Hafner razpravljal je v dobropremišljenem govoru o nalogah naših kršč. delavskih društev. Zmote nasprotnikov se morajo pobijati, a ne tja v en dan, marveč s premišljenimi, trdnimi dokazi. Drugi govornik č. g. Janko Dolinar je govoril o narodnem učitelstvu. Star je ta tema res, a zastarel ne, dokler se ne ugotovi našim opravičenim zahtevam. Burno odobravanje obeh govorov

je pokazalo, da so se gostje strinjali z besedami govornikov in da gojijo slovenski bogoslovci prave ideje, na kojih uresničenje željno čaka zatirani Slovenec koroški. Med govori so vdarjali bogoslovci-tamburaši jako točno in sigurno ter peli pevci krasne slovenske pesmi. Posebno hvalo je žel kvartet „Strunam“. Na koncu se je zahvalil bogoslovcem v imenu navzočih, starosta celovških Slovencev g. prof. Schrey; navduševal je mlade gospode k vstrajnemu delu na tej poti, ki je edino prava. — Grmeči živjoklici so zatvorili zanimivo slavnost, ki je med tihe zidove prinesla čilega, novega življenja!

Velikovec. Namen ponemčevanja na koroških šolah se vedno bolj očitno kaže. V velikovsko mestno šolo je vsolana cela slovenska okolica, tako da pohaja to šolo 51% slovenskih otrok. Vedno se je počevalo v slovenskem jeziku. V novejši dobi hočejo nemški hajlovci in svetne oblasti to s silo preprečiti. Bajne hoče drž. poslanec Gratzhofer v drž. zboru interpelirati. Dobro! Tudi mi bomo poskrbeli za interpelacijo in storili vse druge potrebne korake. Slov. katekizme so otrokom že četrtočasno pobrali. To je slavna pedagogika!

Slovenska zmaga v Prevaljah. Slovenci so pri občinskih volitvah, 25. maja 1905, zmagali v vseh treh razredih. V prvem niso imeli začetkom mnogo upanja, ker je zmagala slovenska stranka v tem razredu dosedaj še samo enkrat, ko so si bili učitelji in uradniki v sovražstvu. Čeravno so si sedaj dobri, vendar so volili vsi s Slovenci razum učiteljev, ki so ostali radi tega v znatni manjšini s svojimi kandidati, 11:5. V drugem in tretjem razredu nasprotniki niso postavili kandidatov, ker so uvideli, da bi se s tem samo osmešili. Agitacije skoraj ni bilo nobene. Volitve so se vršile mirno, kakor še nikdar.

Škocijan. Tukajšnja podružnica kmetijskega društva je napravila v nedeljo, dne 28. majnika po jutranji božji službi v Majarjevi gostilni poučno zborovanje, pri katerem je predaval potovalni učitelj gosp. Šumi iz Velikoveca. Udeležba je bila precejšnja, pa bila bi lahko še večja. V uvodu svojega celo uro trajajočega govora je primerjal govornik na kratko kmetijstvo pred 20 leti z današnjim. Nato je opozoril na ukoreninjen pogrešek, da se naš kmet vse preveč peča s poljem, živinorejo pa kolikor toliko zanemarlja. Povdarjal je, da nam je treba več in boljše živine. Da pa bo mogoče več živine prirediti, zato se naj nekateri njive posejejo z mešanico deteljnega in travnega semena (Klee-gras). Travniki pa se naj tudi primerno uredijo, namreč da suhe travnike namakamo o pravem času in po pravem načinu, močvirnate pa posušimo po jarkih. Prav posebno pa pospešuje rast trave gnojenje ali že z gnojnico in navadnim hlevnim gnojem, slamo, pepelom ali pa z umetnim gnojem. Na ta način bomo pridelali dosti krme. Posebno gnojnice ne zna naš kmet navadno dosti ceniti; da, zgodi se celo, da kupuje umetni gnoj, medtem ko gnojnico pusti teči svojo pot. To je napačno! Dalje je priporočal gosp. potovalni učitelj, da bi podružnica večkrat napravila poučne šestanke; saj ni treba, da bi moral biti ravno potovalni učitelj zraven. Kmetje se sami lahko o marsičem zgovorijo, ker dva ali trije gotovo več vedo, kot posameznik. Temu je sledila razprava glede slovenskega kmetijskega lista, katerega so nekateri udeleženci prav burno

zahtevali. Iskrena zahvala v imenu udeležencev se izreka še enkrat tem potom požrtvovalnemu gosp. potovalnemu učitelju, ki je večkrat povdarjal, da je vsak čas pripravljen vsakomur brezplačno v čem svetovati, ali se kdo že osebno obrne do njega, ali pa mu piše!

Odbor zilske podružnice „Slovenskega planinskega društva“ naznanja, da se bo vršila dne 18. junija t. t., slavnostna otvoritev Kadilnikove kočice na Golici 1836 m. Z ozirom na ta lepi praznik slovenskih planincev vabimo naše člane in vse prijatelje naših krasnih planin, osobito pa v bližini bivajoče Rožane. Zbrali se bomo dne 17. junija v soboto zvečer v St. Jakobu v Rožu v Narodnem domu. Za prenočišče se bode preskrbelo. Zjutraj ob 5. uri se napoti vsa družba na goro. Pot na Golico je pičlo do pod vrha jako zložna in zaznamenovana od „Slov. plan. društva“. Mali napor proti vrhu nas bode obdaril z nepopisno lepim razgledom na našo divno slovensko Koroško in čez celo rajsko Gorenjsko. Vidi se razun drugih prav veličastnih gorá izredno lepo in prav blizu našega sivolasega Triglava (2865 m.) Na vrhu Golice pri slavnostni otvoritvi ob 11. uri se bode darovala tudi sv. maša. Ob tem trenutku se bomo tudi sešli z našimi ljubimi brati onstran Karavank. Skupno bomo slovesno proslavili otvoritev našega novega planinskega doma, kateri bo ponosno značil, da so tla, na katerih stoji, še trdna slovenska posest. Pridite vsi, kateri se želite razveseliti na planini med neštevilnimi brati, kateri se bodo ta dan tam gori zbrali, in pokazimo s častnim nastopom, da je slovenski Gorotan čil, da ima ljubezen do svoje domovine in da še krepko živi! Na veselo svidenje!

Dahovniške vesti. Na binkoštni ponedeljek je podelil celovski knezoškof bogoslovcem prvega leta nižje redove. — Upraviteljem dekanije Beljak je imenovan č. g. Gregor Einspieler, župnik v Podklostru. — Župnijo Žabnica v Kanalski dolini je dobil g. dr. Ivan Amšl.

* * *

„Na ženske se ni zanesti.“ Star rudar, ki je videl že svojih 73 pomladi, pride nekega dne delat k odvetniku svojo oporo. Mož je imel dve hišici, vredni skupaj 4000 K. Odvetnik ga vpraša, komu zapusti hišici. „Vse, kar imam, naj ima moja žena in za njo otroci.“ — „Koliko je stara vaša žena?“ prasha odvetnik. — „Dvain-sedemdeset let“, se glasi odgovor. — „Koliko časa ste že oženjeni?“ — „Že nad 50 let. Hišici pa sta last moje žene le, ako se več ne omoži; to mora v oporoko.“ — „Pa vi vendar ne boste mislili, da se bo 72letna ženska zopet omožila?“ mu dokazuje odvetnik. Rudar pa trdo pogleda odvetniku v oči ter pravi počasi s povdarmkom: „Pa vendar mora notri! Nihče ne ve, česa so ženske vsega zmožne. Na ženske se ni zanesti.“

Mrtva oživela. Nekaj nenavadnega se je te dni zgodilo v Vipavi. Stara vdova Marija Ceneška je že dolgo bolehal in na videz — umrla. Njena sestra jokaje to sporoči ljudem, da ji pripravijo mrtvaški oder. Poklicali so mizarja, da naredi krsto. Ko se mizar približa „mrliču“, da bi vzel mero, kar naenkrat na videz mrtva sede v postelji ter vpraša: „Kakšno vreme je zunaj?“ Sestra in mizar se ustrašita ter

zbežita proti vratom. Ženska pa še danes živi. Pač redek slučaj.

Premeteno tihotapstvo. Francoski carinski uradniki se jako trudijo, da bi uničili organizacijo tihotapev, ki ob belgijski meji utihotapljujejo tobak. Zadnjih štirinajst dni so imeli uradniki večkrat srečo. Tako so zaplenili med drugim neki belgijski ribiški čoln na cesti od Dovra. Ladjica je imela tobaka za 24.000 K. Tobak so konfiscirali, čolnov posestnik je moral pa 24.000 K kazni plačati. Tihotapci so pa jako premeteni in vedno na kak umeten način spravljajo tobak na Francosko. Tako se je neki tihotapec preoblekel v duhovnika, ki je prihajal vsak dan iz obmejnega belgijskega mesta na Francosko in pod svojo obleko nosil velike množine tobaka. Nazaj grede je pa korakal kot suhljat droben možič. Ko so tega dozdevnega duhovnika prijeli, so zapazili več nun, ki so vsak dan prihajale čez mejo na Francosko. Natančna preiskava je dognala, da to niso bile prave nune, ampak tihotapci, ki so pod svojimi plašči več kilogramov tobaka in cigar utihotapili. Sumljivi so bili tudi strojevodje, kurjači in sprevodniki vlakov, ki vozijo med Brusljem in Parizom. Več dni so preiskavali vse vlake in skoraj vselej so našli pod premogom več sto kilogramov tobaka, blazine nekega voza so pa bile vse napolnjene s tobakom. Tudi popotniki na teh vlakih so bili vsi s tobakom obloženi. Bolnik, ki je ležal na zračnih blazinah, ni bil nikak bolnik in blazine so bile napolnjene s tobakom. Krsta, v kateri je ležal neki Francoz, ki je v Belgiji umrl, je bila polna samih smodk. Pred nekoliko dnevi so ustavili nekega kmeta, ki je peljal zelje in svojega postaranega sorodnika čez mejo na Francosko. Ko so preiskali zelje, so bile vse glave napolnjene s tobakom, sorodnik je pa bil sam tobak zavit v obleko.

Vremenski preroki. Na svetu je mnogo nezmotljivih znakov, ki jih je treba poznati, da se človeka šteje med vremenske preroke. Pred dežjem delajo čebele s podvojeno marljivostjo. Ako so muhe v hiši posebno sitne, tedaj je dež v zraku. Kadar muren cvrči, se bliža hladno vreme. Ako si veverice nabirajo veliko zalogo orehov za zimo, ako imajo popki redkih dreves posebno debelo odejo in ako imajo žita posebno debele luskine, potem je pričakovati stroge zime. Kadar topoli in jeseni sušejo spodnje listove strani na zgoraj, je to nevarljivo znamenje dežja. Ako se steklenica s kافro orosi, je pričakovati viharja; kakor brž se steklenica zopet očisti, postane stalno jasno. Na to posebnost se ozirajo celo pri napravi zrakomerov. „Najsrečnejši“ pa so ljudje, ki prorokujejo vreme po svojem lastnem telesu, bodisi po revmatičnih rokah in nogah, po škrbavih čeljustih ali po — kurjih očesih.

Srbi in Slovenci. Srbi iz kraljevine pridejo na Ivanj-dan dne 7. julija s posebnim vlakom v Postojno, da si ogledajo ondoto jamo. Tudi k odkritju Prešernovega spomenika prirede Srbi poseben vlak v Ljubljano. Srbski časnikar gospod Dušin Šijački, belgrajski dopisnik ljubljanskega „Slovenca“, je začel priobčevati v belgrajskem listu „Borbi“ „Slovenska pisma“. O Slovencih govori z velikim navdušenjem. Na koncu prvega pisma pravi, da je velika škoda, da Srbi skoraj nič ne poznajo tega najsimpatičnejšega (najprijetnejšega) jugoslovanskega plemena, Slovencev.

Kako je težak tobakov dim. Angleška kraljica Elizabeta se je najraje zabavala z glasovitim morskim junakom Sir Walterjem Raleighsom. Pri razgovoru so se šalili in kadili. Nekega dne mu je rekla kraljica, da on ne more s svojo bistrumnostjo izračunati, kako težak je tobakov dim. „Ali stavimo?“ vpraša jo junak. „Velja!“ odgovori kraljica. Raleigh si da prinesiti nekoliko tobaka, ga stehta pred kraljico, si napolni s tem tobakom pipo in začne kaditi. Ko je skadil, pobere pepel v posodo in ga stehta pred kraljico. Razliko med težo tobaka in pepela je označil Raleigh kot težo dima. Kraljica je videla, da ima junak prav, zato mu je tudi izplačala stavu.

Žena, ki ni hotela govoriti. Ta stvar je jako neverjetna, a resnična. Nedavno se je neki mlad človek v Oseku oženil, toda ljubezni v zakonu ni bilo veliko, ker sta si kmalu postala mož in žena sovražnika. Žena ni vedela, kako bi se najbolj maščevala nad možem; naposled se je zaklela, da ne bo več govorila. Ko je mož to videl, je začel lepo okoli nje hoditi in moledovati, naj govori, a žena je molčala; začel je divjati, a vse zastonj; naposled ji je s prstom odpiral usta, a ona ni dala glasu od sebe. Ko je mož nato odšel na svoje delo, je žena pobrala svoje reči skupaj, pa zbežala k svoji materi v Bačko. Kaj je hotel mož? Ko so prišli velikonočni prazniki, se je napotil za ženo v Bačko. Ko je prišel k njej, jo je začel prositi in se opravičevati, a vse zastonj, žena je molčala, kot bi bila izgubila govorico. Ko so njeni roditelji videli to kljubovanje, so jo začeli psovati, naj govori. Sedaj so se dobri ženici odprla usta in obljubila je, da gre z možem domov, toda pod pogojem, da po potu ne bosta prav nič govorila. Ko sta prišla domov, se ji je razvezal jezik in začela je govoriti ter klepetala cel dan neprestano. Mož siromak pa po cel dan molči, ker se boji, da žena zopet ne izgubi dar govora.

Kateri narod je bolj omikan, češki ali nemški? Avstrijski Nemci se pri vsaki priliki radi bahajo s svojo omiko ter razglašajo, da so Čehi neomikani. — Statistični podatki pa podajajo drugačne številke o „blesčeči nemški omiki“. Letno statistično poročilo o omiki avstrijskih narodov dokazuje, da je med Čehi samo 2,25 odstotkov takih, ki ne znajo brati in pisati, med Nemci pa 6,83 odstotkov. — V češkem kraljestvu imajo Čehi 18,3 odstotkov, Nemci pa 18,6 odstotkov neukih. Te številke gotovo dovolj jasno govore!

Steklina pojavila se zopet po dvajsetih mesecih. — V občini Monte Fredine pri Neapolju vgrizel je stekla pes meseca oktobra 1903 nekega Antona Spera, katerega so poslali v Pasterjev zavod. Ko se je tam nekaj časa zdravil in so bili mnjenja, da je popolnoma ozdravil, so ga poslali domov. Sedaj po preteklih dvajsetih mesecih pa se je pri Speri zopet pojavila steklina in poslali so ga zopet v Pasterjev zavod, kjer je pa v groznih bolečinah umrl.

Ptičji pajek. Tega čudnega ptiča so sedaj prvič prinesli v Evropo in sicer ga je dobil živalski muzej v Londonu. Ptič-pajek lovi male ptice v svoje mreže, kakor pajek muhe. Njegove mreže so nenavadno močne in debele, tako da se jih boje celo potniki v južno-ameriških šumah. Marsikateri jahač in pešec si je ob mrežah že

ranil lice, ako je nepričakovano zadel ob nje. Ptičji pajkarji so gnusne prikazni. Telo jim je tri palce dolgo, velikosti kokošjega jajca, a noge ima poraščene z gosto dlako.

Glavo mu je odžagalo. V neki žagi blizu Požuna se je italijanski delavec sklonil pod žago, ki je bila v najhujšem teku. Ko se je zopet dvignil, je padel z vratom na vrtečo se žago, ki mu je popolnoma odrezala glavo.

Pri kapelici.

(Povest; spisala Marica Topolnikova.)

Med visokimi palmami in košatim sadnim drevjem sredi prijazne vasi stoji majhna kapelica, posvečena prečisti Bogorodnici, na katero stavijo vaščanje svoje zaupanje. Iznad strehe se vzdiguje majhen zvonik, ki med vejevjem, ki ga senči, kakor opominjajoč prst kaže ljudem proti nebu, češ: skrbite za nebasa, ki so naša prava domovina. V kapelici na končni strani vidimo lepo izrezljano staro podobo zamorske Matere Božje.

Na nasprotni strani prav tik kapelice je lepo kmetško poslopje. To je bila prej lastnina nekega trgovca, ki se je pa zadolžil ter prodal za nizko ceno sedanjemu lastniku. Ker je bil ta mestjan, je le na spomlad in po leti bival na deželi. Imel je razven enega sina, ki je bil v trgovini, še petnajstletno hčerko Ljudmilo. Ta je bila starišem nad vse. Gospa Ernestina še sicer ni bila stara, a vedno bolehnata. Najraje je bila doma.

Vsa drugačna pa je bila njena mati Milka. Vesela od jutra do večera je vrisala in pela, nabirala jabolka in hruške in mesto da bi poslušala svojo odgojevalko in učiteljico, je odhitela v gozd cvetic nabirat. Z veseljem sta gledala oče in mati to svojo ljubljeno, ki se je tu na deželi smela brez strogih mestnih navad razveseljati v krasni naravi.

Kmalu se je Milka prav lepo razvila. Iz še prej bolj otroške, a vendar prikupne zunanjosti, začela se je razviti kakor spomladanska cvetka, katero obsijejo blagosolnjeni solčni žarki. Iz njenih milih oči se je iskrla vsa dekliska nedolžnost in prikupljivost.

Bilo je krasno jutro sredi majnika. Ravno vzhajajoče solnce izza mogočne gore je prav prijazno pozdravljalo zemljane in njegovi svitli žarki so se v raznovrstnih barvah razprostirali po bujno rastoči dolini.

Sem od kapelice se začne tenki glad dekliskega grla, ki v ranem jutru daleč po dolini odmeva:

„O, upanje mi lepo,
Vse moje zaželenje,
Ti moje si življenje,
Moj mir Marija ti!“

Ljudmilin oče, g. Feliks, koraka s puško na rami proti bližnjemu gozdu. To je bil mož, kakoršnih se nahaja jako malo velik, da te je začel vrat boleti, če si ga hotel dalje časa gledati, širok in močan, da mu ga ni bilo v okolici para. Bil je to oduren človek, popolnoma — brez vere. Zastonj so bile prošnje soproge, zastonj besede nedolžne hčerke, ostal je vedno pri starem.

Ko je zaslišal petje v kapelici, se ga je lotila radovednost in z zaničljivim na-

smehom koraka brzih korakov gledat, kdo tako poje. Prišedši do kapelice, obstane. Tu vidi svojo lastno hčerko, kako s pletenico polno rož kinča Marijin altar in zraven poje. Ko je vse uredila, poklekne in opravlja vsakdnevne šmarnice. V beli obleki, ki se je podajala njenemu vitkemu telesu, je bila videti kakor angel. Kakor svila tanki zlati lasi so se ji valovito spuščali po ramenih in njeno kakor vedro nebo modro oko je gledalo tako milo na Marijino podobo.

Ko je opravila šmarnice, začela je kar na glas moliti in se priporočati nebeški Kraljici. Konečno vstane, gre k podobi in prav tik nje moli zadostovalno molitev: „Prevzvišena Kraljica nebes in Mati Božja, glej me tukaj pred Tvojimi nogami...“

„Stoj,“ zadere se oče Feliks ter jo prime za ramo, „sedaj pa mi je že zadosti teh tvojih neumnosti. Ljudmila, ti si hči imenitnih starišev in te moraš spoštovati. To gluho, leseno podobo pa pusti. Ne sliši te itak nič. Na, sedaj vem, zakaj si odpovedala onemu mladeniču roko. Tega nočeš, ker živi kakor žive pametni ljudje, ker brani in hoče obraniti čast sloveče rodovine. Le takoj se poberi domov, tu v tej luknji nimaš nič iskati!“ Nato jo potegne iz kapelice.

„Oče, groza me obhaja, ko vas slišim tako bogokletno govoriti,“ de jokajoča deklica. Da se nisem hotela zaročiti z onim mladeničem, ki ste mi ga ponujali, je vzrok ta, da sem se premlada. Kako je njegovo življenje, mi ni znano; in če je tako, kakor pravite vi, blagor mi, da sem se ga ubranila. Gotovo mi je pomagala pri tem Mati Božja, katera deli milost in pomaga povsod, kjer jo na pomoč kličejo.“

„Molči!“ zavpije spet oče ter jo krone po isti poti nazaj.

Deklica pa stopi zopet v kapelico, zahvali Devico za pomoč pri odvrnitvi onega ženina ter prav lepo in goreče moli za svojega očeta. Nekoliko pomirjena se vrne domu.

Drugi dan po tem dogodku sedi gosp. Feliks s svojo družino na vrtu pred hišo. Njegov sin je bil z nekaterimi vojaškimi častniki doma, ker je obhajal zaroko z neko hčerjo bogatega trgovca. Ko tako sedijo, se šalijo, pijejo in pojejo, niti ne zapazijo hudournih oblakov, ki so se zbirali na nebu. Le ko je že postala tema in so se oblaki še hujše zgostili ter preteč zemljo zagrinjali in ko se je zaslišalo bobnenje in gromenje, so se začeli pomenkovati o dežju in nevihti. Debele kaplje so začele padati na tla, v oblakih so švigali bliski kakor ognjene kače, da je okolica kar žarela v njihovem svitu.

„Oh, kako se bojim!“ vsklikne deklica in se trese po vsem telesu.

„Pojdi, Milica, v svojo sobo, skrij se v posteljo in tako ne boš videla bliska“, svetuje oče.

Poslušna deklica uboga ter se poda v svojo spalnico. Tudi drugi se umaknejo nevihti ter stopijo v vežo.

Blisk za bliskom se podi po nebu in grom bobni, da se zdi, kot bi se gore majale na svojih podlagah.

Tu se naekrat zasveti, blisk švigne — strela udari — in poslopje Feliksa je v plamenu. Od strahu omamljena omedli gospa Ernestina; mož jo dvigne in nese na prosto. Ogenj je poslopje obdajal od vseh strani. Prestrašen gleda nekoliko časa Feliks ogenj, toda naenkrat obupno za-

kriči: „Milica!“ ter divje plane v gorečo hišo.

Z neko obupno silo plane v sobo svoje hčerke. Soba je bila močno razsvetljena, pri durih se je usipal ogenj tako, da se deklica ni mogla rešiti. Pred posteljo med gorečim pohištvo je klečala Ljudmila kakor brez življenja.

„Ljudmila!“ zakriči nesrečni oče, zagradi otroka ter hiti z njim na prosto. Tu se je še le oddahnil, tresel se je po vsem životu od truda, strahu in bridkosti.

Služabniki so letali in reševali, kar se je dalo.

Ljudmila je še bila vedno v nezvesti. Ko oče ne najde nobene opekline na njenem telesu, se ga poloti grozna slutnja, da je njegov ljubljani otrok — mrtev. Groza ga obide, kliče deklico z najmilejšim glasom, poliva jo z vodo, a ona se ne zave. Kakor obupan teče skozi vrt v vas. Pa kaj, tu ni bilo nikakega zdravnika. Prihiti do kapelice. Noga mu zastane, v spomin mu pridejo Milkine besede: „Mati Božja deli milost in gotovo pomaga, kdor jo prosi pomoči!“ Nehoté stopi v kapelico, kjer je že klečala gospa Ernestina s služabnikoma, ki sta jo varovala.

Z neko grozo plane k možu, vprašujoč ga, kaj se je zgodilo z Ljudmilo, da jo ima v naročju.

Bodi mirna, Ernestina, jaz vem, da se deklici ni nič hudega zgodilo in da je le v nezvesti,“ tolaži Feliks soprogo, vendar pri vsem tem nima sam prav nobenega upanje, da bi še kdaj oživila. Vkljub zopetnim poskusom jo oživeti, se ni ganila.

Tu obstanejo oči Feliksa na črni podobi Matere Božje. Strese se. Njemu da bi Devica odpustila, ki jo je tolikrat tako strašno razžalil ter še mu celo naklonila toliko milost. Ves obupan, že brez pomoči, hoče vstati in odditi, vendar pri spominu na

Milkine besede poklekne in prav goreče moli.

Ko je dokončal, se deklica zgane, izpregleda in s slabotnim glasom vpraša: „Kje pa sem?“

„Slava Mariji, prečisti Devici!“ vsklikneta Feliks in Ernestina ob enem.

Ljudmila je bila popolnoma zdrava, le nekoliko slabotna še. Strela jo je samo omamila, poškodovala je ni.

Vsi še enkrat pokleknejo ter se zahvalijo prečisti Bogorodnici za čudežno rešitev.

Kapelica, obsenčena od visokih palm, vzdiga se v popolnoma novi obliki. Prej že nekoliko zanemarjena, nahaja se zopet v novi krasoti. Gospod Feliks pa časti in proslavlja Mater Božjo ter se ji zahvaljuje, da mu je bila tukaj oteta hčerka in da je po mnogih viharjih življenja našel zopet pravo, a izgubljeno srečo.

Listnica uredništva.

Sv. Vid nad Valdekom: Brez podpisa, v koš!

Zahvala.

Podpisani se tem potom srčno zahvaljujem generalnemu zastopstvu banke „Slavije“ v Ljubljani in njenemu glavnemu zastopu banke „Slavije“ v Mariboru za pošteno cenitev mojega gospodarskega poslopja v Hočah, katero mi je požar dne 2. aprila deloma uničil in banka „Slavija“ mi je priznala celo zavarovano svoto na to poslopje spadajočo in mi je izplačala po g. Ivanu Verasu v Mariboru.

Priporočam to zavarovalnico vsakemu, zavarujte Vaše imetje pri omenjenem zavodu, da boste pošteno zavarovani.

Razvanje, dne 26. maja 1905.

Franco Rečnik,
veleposestnik v Razvanju

Java Kava

direktno od pridelovalca.

Pošilja se **vrečica s 5 kg** colnine prosta brez vseh stroškov na vsako poštno postajo

— surova: —

Marka Javoflor najfinejša . . fl. 6 65

Marka Javoflor fina zelena . fl. 6 20

— surova: —

Javabrazil mešanica fl. 5 75

Kapucinska mešanica, žgana fl. 7—

Čaj 1 kg gld. 2 80, gld. 4—, gld. 5 50.

TURK & DR.

posestnik plantaž na otoku Java. Pošiljatve iz skladišča v luki.

Trst, Acquedotto 62.

81 12—12

Cement

najboljših vrst,

kakor tudi smodnik

prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah
13 1-4 trgovina

pri Smolniku v Prevaljah.

Delavnica za vsa cerkvena dela

se priporoča v izdelovanje

vsakovrstnih kipov, altarjev, križevih potov, božjih grobov, božičnih jaslí, posrebrjenih svečnikov itd.

Velika zaloga * Zahtevane fotografije ter načrti
dovršenih kipov, križev in slik. * s povratno pošto.

Stotine spričeval in pohvalnih pisem na razpolago!

Delavnico z cenjenimi naročili podpirati prosi vdani

Konrad Skaza

St. Ulrich-Gröden, Tirolsko.

[4 10-12

Ponos vsake gospodinjice je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodinjstvu, kadar se napravi kavina pijača.

ooo

Zahtevajte le izvršne zavoje z imenom »KATHREINER«.

Najboljša semena za zelenjavo, cvetlice in poljske rastline

se dobe v trgovini

F. Holasekovega naslednika J. Sirk, Maribor

Glavni trg, rotovž.

7 6--7

Trgovina obstoji že 25 let.

Za izdelovanje

diplom

za častne občane

po primerno nizki ceni

se priporoča

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

3-12

Dunajska cesta 19. = v Medjatovi hiši v pritličju = Dunajska cesta 19.

vsprejema:

1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;
2. zavarovanja zvonov proti poškodbam in
3. za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaji:

a) zavarovanje na doživetje in smrt, jednostavna zavarovanja za slučaj smrti, na doto in rento, ljudska zavarovanja z mesečnim plačilom zavarovalnine po 50 vin, 1, 2 3 in 4 K in daje po nepriskrjenih vlogah v oddelku »Rentna hranilnica« deželne zavarovalnice zelo praktično starostno in rentno preskrbo;

b) zavarovanja proti vsakovrstnim nezgodam (telesnim poškodbam) in nezgodam na potovanju na suhem in na vodi ter jamstvena zavarovanja vsake vrste.

Pojasnila daje za Štajersko glavno poverjeništvu v Mariboru, Fabriksgasse 21, ter postreže ako se zahteva, tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Svoji k svojim!

Slovenci! pristopajte k domači zavarovalnici!